

Klangen säger att friheten finns

Med ett ben i det gamla, med det andra i det nya. Johannes uppträder som en gammaltestamentlig profet. Han är Elia som ska komma samtidigt som han är större än ”den som fötts av kvinnor”, den som redan sett och berört det nya.

Med ett ben i det gamla, med det andra i det nya. Kanske känner vi igen det. Som kristna är vi visserligen del av det nya som kommit med Kristus. Men på det personliga planet kan det hända att vi känner igen oss i Johannes. Allesammans övergångsgestalter. Vi vill förlåta en oförrätt vi utsatts för men lyckas inte riktigt med det. Händelser som kanske ligger långt tillbaka vill inte släppa, och vi förmår inte frigöra oss från dem. Insikten finns, det nya är redan här. Med ett ben står vi redan i det nya, men det andra benet sitter fast i det gamla. Och det händer förmodligen med en hel del andra saker också. Ett beslut vi fattat utan att kunna förverkliga det. Tron som alltmer ska präglade vårt liv, men den gamla

människan är seg och ger sig inte så lätt. Äntligen har vi inhägnat en destruktiv böjelse, men helt oväntat bryter den fram igen. Jag är sjuk och på bättringsvägen men ännu inte helt frisk. Med ett ben i det gamla, med det andra i det nya.

Jag föreställer mig att Jesajas ord riktade sig till människor som levde framför allt i det gamla. Och det gamla bestod för dem i smärtsamma minnen: krig och fördrivning, våld och förstörelse. Med sin profetia river han dock upp molntäcket och visar på det nya han beskriver med medryckande bilder: öknen blomstrar och händerna blir starka, blinda får tillbaka synen och döva hörseln, lama kan gå igen och stumma tala.

Det nya han förebådar är inte något ljummet utan kraftfullt. Inte bara lite liv utan liv i överflöd. Den stumme viskar inte bara utan hans tunga jublar. Måste han då inte sjunga? Han andas in djupt, ända in till bristningsgränsen, och sedan sjunger han för fullt. Tomas Tranströmer skrev 1962 i *Allegro*, ”Klangen säger att friheten finns”. Jubelskriet vittnar om den nyvunna friheten. Fri att tala och sjunga igen, att uttrycka sig med ord och ton. Äntligen kunna säga det man vill säga, uttrycka det man vill uttrycka; ”Klangen säger att friheten finns”.

Vad är detta nya? Visst – frihet! Men samtidigt något bräckligt. ”Musiken är ett glashus på sluttningen / där stenarna flyger, stenarna rullar”, fortsätter Tranströmer. Den nyvunna friheten är hotad. Det nya påminns alltid om att det gamla fortfarande är mäktigt. Grunden är inte jämn, glashuset kan rutschar ner. Stenar kan slå sönder de sköra glasrutorna. Stenar som vill få den jublande att åter förstummas. Ja, övergångstid. Med ett ben i det gamla, med det andra i det nya. Som om båda oavslutligen brottas med varandra.

Har då ingenting förändrats? Jo, definitivt. Johannes såg det nya i Kristus. Den stumme kanske har vågat sjunga för fullt. Klangens säger redan nu att friheten finns. Någon ger inte kejsaren skatt. ”Och stenarna rullar tvärs igenom [glashuset] / men varje ruta förblir hel” (Tranströmer). Gud har blivit människa och Kristus har uppstått från de döda. Klangens, frihetens hus står där omgivet av det gamla. Men det gamlas makt är bruten. Det räcker att den stumme har jublat en enda gång. Det kan inte göras ogjort. Det finns nu i världen och kommer att minnas. Nej, även om vi står med ett ben i det gamla – det nya har slagit rot här och nu. I mässan som synligast i eukaristins gåvor. Alltings förvandling har börjat.

Dominik Terstriep s.j.